

„Doteraz najodvážnejšia kniha o probléme rasy v západnom myslení.“

– The New York Times

AKO BYŤ

ANTI

RASISTA

Spoznajte príčiny rasizmu

MOTÝL

IBRAM X. KENDI

**AKO BYŤ
ANTI
RASISTA**

AKO BYŤ ANTI RASISTA

IBRAM X. KENDI

VYDAVATELSTVO MOTÝĽ

HOW TO BE AN ANTIRACIST

Copyright © 2019 by Ibram X. Kendi

Published an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC, New York

All rights reserved.

Translation © Kristína Horková 2021

Design © Motýl Design 2021

Cover design by Zuzana Ondrovičová

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2021

ISBN: 978-80-8164-257-9

OBSAH

MÔJ RASISTICKÝ ÚVOD	/7
PRVÁ KAPITOLA DEFINÍCIE	/19
DRUHÁ KAPITOLA ROZPOLTENÉ VEDOMIE	/34
TRETIA KAPITOLA AUTORITA	/49
ŠTVRTÁ KAPITOLA BIOLÓGIA	/61
PIATA KAPITOLA ETNICITA	/78
ŠIESTA KAPITOLA KOMUNITA	/96
SIEDMA KAPITOLA KULTÚRA	/113
ÔSMA KAPITOLA SPRÁVANIE	/128
DEVIATA KAPITOLA FARBA	/150
DESIATA KAPITOLA BIELY	/171
JEDENÁSTA KAPITOLA ČIERNY	/191
DVANÁSTA KAPITOLA TRIEDA	/211
TRINÁSTA KAPITOLA TERITÓRIUM	/232
ŠTRNÁSTA KAPITOLA ROD	/253
PÄTNÁSTA KAPITOLA SEXUALITA	/269
ŠESTNÁSTA KAPITOLA ZLYHANIE	/280
SEDEMŇASTA KAPITOLA ÚSPECH	/302
OSEMNÁSTA KAPITOLA PREŽIŤ	/317
POĎAKOVANIE	/333

MÔJ RASISTICKÝ ÚVOD

Pohrdal som oblekmi a kravatami. Sedemnášť rokov ma obklopovali len farníci vo sviatočných šatách, upnutých kravatách a vyčáčkanych klobúkoch. Môj oblek sršal vzdorom kazateľovho syna.

V pondelok ráno sedemnásteho januára 2000 sa v Hyltonovom pamätnom kostole v Severnej Virgínii zišlo vo svojom najlepšom oblečení viac ako tritisíc černochoch a zo pár belochoch. Prišli aj moji prekvapení rodičia. Ich problematickému synovi sa podarilo postúpiť do posledného kola rečníckej súťaže Martina Luthera Kinga ml. v okrese Prince William.

Nemal som na sebe bielu košielku s čiernym oblekom a zladenou čiernou kravatou ako väčšina mojich súperov. Predvádzal som sa v extravagantnom zlatohnedom saku, pod ktorým som mal uhladenú čiernu košeľu so žiarivou farebnou pruhovanou kravatou. Spod voľných čiernych nohavíc vytrčali krémové topánky. Nemusel som ani otvoriť ústa a už som pôsobil neseriózne. Ale moji rodičia Carol a Larry sa aj tak usmievali od ucha k uchu. Nepamätali si, kedy ma naposledy videli v kravate a saku, hoci aj v takejto výraznej a šialenej verzii.

Nielen moje oblečenie nezapadalo do toho prostredia. Moji súperu boli akademickí géniovia. Ja nie. Študijný priemer som nemal bohvieaký a na štandardizovaných testoch sa mi tiež nedarilo práve najlepšie. Vysoké školy vždy

uprednostňovali študentov ako oni. Preto som sa nestačil čudovať, keď ma nečakane prijali na obe vysoké školy, na ktoré som si nespomalo poslal prihlášku.

Pár týždňov predtým som sa na basketbalovom ihrisku zahrieval so svojím stredoškolským mužstvom na domácej zápas a trénoval dvojtky. Zrazu sa vo dverách školskej telocvične zjavil môj otec v celej svojej takmer dvojmetrovej a deväťdesiatkilovej kráse. Pomaly kráčal k basketbalovému ihrisku a mával dlhými rukami, aby upútal moju pozornosť, čím ma strápňoval pred „belošskou porotou“. Typický otec. Netrápilo ho, čo si o ňom mysleli predpojatí belosi. Takmer nikdy nepredstieral veselosť, úmyselne nestišoval hlas, nebál sa prejaviť svoj názor a neváhal spraviť scénu. Otec žil podľa svojich vlastných pravidiel vo svete, ktorý černochoom väčšinou vlastné pravidlá odopieral, začo som ho miloval aj nenávidel. Kládol presne taký odpor, za ktorý by ho v inej dobe a na inom mieste bez váhania zlynčovala nahnevaná masa alebo v dnešnej dobe muži s odznakmi.

Dobehol som k nemu skôr, než sa stihol dovaliť priamo medzi trénujúcich študentov. Prekvapilo ma, že je od radosti celý bez seba a podáva mi obálku z hnedého papiera.

„Toto ti dnes prišlo.“

Kývol mi, nech ju otvorím priamo uprostred ihriska pred očami beloškých študentov a učiteľov.

Vytiahol som list a prečítal si ho: prijali ma na Hampton-skú univerzitu v Južnej Virgínii. Moje prvotné prekvapenie sa zmenilo na nevýslovnú radosť. Objal som otca a vydýchol si. Na tvári sa mi miešal pot z cvičenia so slzami. Odsudzujúce oči belochoov okolo nás vybledli.

Myslel som si, že na výšku som príliš hlúpy. Isteže, inteligencia je subjektívna ako krása. No ja som sa hodnotil podľa „objektívnych“ štandardov, akými sú výsledky testov a vysvedčenia. Niet divu, že som si prihlášky poslal iba na dve vysoké školy: jednu na Hampton a druhú na Floridskú poľnohospodársku a technickú univerzitu, pre ktorú som sa nakoniec rozhodol. Menej prihlášok znamenalo menej odmietnutí: predpokladal som, že aj tieto dve historicky černošské univerzity ma odmietnu. Prečo by univerzita mala chcieť na svojej pôde hlupáka, ktorý nechápe ani Shakespeara? Nikdy mi nenapadlo, že z predmetu anglický jazyk II v rámci študijného programu medzinárodnej maturity (International Baccalaureate) v poslednom ročníku som vyletel preto, lebo som sa Shakespeareovi ani nesnažil porozumieť. Musím však priznať, že v tom čase som toho veľa nenačítal.

Keby som si vtedy prečítal niečo o minulosti, možno by som sa dozvedel o historickej dôležitosti mesta, do ktorého sa v roku 1997 moja rodina presťahovala z New Yorku. Spoznal by som všetky tie pamätné miesta z čias Konfederácie, ktoré ma vo virgínskom Manassase obklopovali ako mŕtva armáda Roberta E. Leeho. Vedel by som, prečo toľko turistov putuje do Manassaského národného parku Battlefield, aby si pripomenuli slávu víťazstiev Konfederácie v bitkách pri Bull Run počas občianskej vojny. Práve tam získal generál Thomas J. Jackson za svoju neúnavnú obranu Konfederácie prezývku Stonewall („kamenná stena“). Obyvatelia Severnej Virgínie nechali po celé tie roky svoju kamennú stenu vztýčenú. Všimol si niekto tú iróniu, že na rečníckej súťaži Martina Luthera Kinga ml.

som ja, slobodný černochoch, zastupoval strednú školu pomenovanú práve po Stonewall Jacksonovi?

Organizátori tohto príjemného podujatia z dievčenského spolku Delta Sigma Theta, hrdí hodnostári a súťažiaci boli usadení na kazateľnici. (Skupina bola príliš veľká, aby som mohol povedať, že sme boli usadení v kazateľnici.) Publikum sedelo v radoch, ktoré lemovali vyklenutú kazateľnicu, aby mali rečníci priestor prechádzať sa počas rečenia aj vo vzdialenejších častiach kostolíka; päť schodíkov nám dokonca dovoľovalo zísť priamo k divákovi.

Najprv predniesli svoje nečakane vyzreté prejavy žiaci základných škôl. Potom nám za chrchtom zaspieval veselý detský zbor. Publikum sa opäť usadilo a stíchlo v očakávaní troch stredoškolských rečníkov.

Išiel som prvý. Konečne sa blížilo vyvrcholenie skúsenosti, ktorá mi už aj tak zmenila život. Od víťazstva v stredoškolskom kole pred niekoľkými mesiacmi do víťazstva „pred porotou“ v okresnom kole pred niekoľkými týždňami som cítil výnimočný prílev akademickej seba dôvery. Získal som silné sebavedomie na vysokú školu, keďže na strednej som bol veľmi ustráchaný. Dodnes premýšľam nad tým, či moja chabá mienka o sebe samom prvotne zapríčinila, že som rovnako zmýšľal aj o svojich ľuďoch. Alebo práve chabá mienka o mojich ľuďoch spôsobila môj žalostný obraz o sebe samom? Podobne ako známa dilema o sliepke a vajci, odpoveď je menej dôležitá ako samotný cyklus, ktorý opisuje. Rasis-tické myšlienky spôsobujú v ľuďoch inej farby pokožky

pocity menejcennosti, čo ich robí zraniteľnými. Rasistické myšlienky v belochoch zobúdzajú pocity nadradenosti, a preto k nim inklinujú ešte viac.

Považoval som sa za podpriemerného študenta. Od černochoch, belochoch a z médií som neustále počúval, že to mám zakorenené v rase. Ako študenta ma to ešte viac odrádzalo, demotivovalo a živilo vo mne rasistické presvedčenie, že černosí jednoducho nemajú na štúdium bunky... A to vo mne vyvolávalo ešte väčšie zúfalstvo a ľahostajnosť a tak dookola. Tento začarovaný kruh som nikdy nepretrúsil tým, že by som hlbšie analyzoval svoje konkrétne okolnosti a nedostatky, alebo sa kriticky zamyslel nad presvedčeniami spoločnosti, ktorá ma súdila. Nie, namiesto toho vo mne tento cyklus upevňoval rasistické myšlienky, až kým som ich nezačal kázať aj ostatným.

Na rečnícku súťaž spomínam s láskou. Keď si však spomeniem na svoj rasistický prejav, červenám sa od hanby.

„Aký by bol odkaz doktora Kinga pre milénium? Predstavme si nahnevaného sedemdesiatjedného doktora Kinga...“ a potom som spustil svoju verziu Kingovho prejavu „Mám sen“.

Začal som pozitívne – naším vyslobodením z otroctva. „Ale ani dnes po stotridsiatich piatich rokoch černochoch stále nie je slobodný.“ Burácal som nahnevaným hlasom a skôr ako Kinga som pripomínal Malcolma X. „Mladé mysle sú ešte stále v zajatí!“

Dnes by som povedal, že mladé mysle sú v zajatí rasistických myšlienok.

„Podľa nich je v poriadku, že sa ich desí celá spoločnosť!“ Akoby si za to mládež mohla sama.

„Podľa nich je v poriadku nemyslieť!“ Hromžil som pri tomto zvyčajnom rasistickom presvedčení, že černošská mládež si vzdelanie váži menej ako ich nečernošské náprotivky. Očividne nikomu neprekážalo, že tento rozšírený názor podporujú len neoverené informácie a nikdy ho nepodložili reálnymi dôkazmi. Dav ma aj tak odmenil potleskom. A tak zo mňa naďalej vychádzali nepotvrdené a vyvrátené rasistické presvedčenia o nedostatkoch černošskej mládeže, a to práve na súťaži, kde, naopak, ukazovala svoje nadanie.

Začal som sa rýchlym krokom prechádzať po cestičke ku kazateľnici, aby som vybudoval napätie.

„Podľa nich je v poriadku rodiť jedno dieťa za druhým!“ Potlesk. „Je normálne obmedzovať svoje sny len na šport a hudbu!“ Potlesk.

Azda som zabudol, že to nie „černošská mládež“, ale ja sám som obmedzoval svoje sny na šport? A na černošskú mládež som poukazoval zámenom „oni“? Kto som si myslel, že som? Na osvetlenom pódiu som zrejme vyletel zo sféry obyčajných, a teda podradných černošských mladíkov, do sféry vzácných a výnimočných.

Neuvedomoval som si, že ak v prejave poviem, že s určitou rasovou skupinou niečo nie je v poriadku, akoby som hovoril, že je na nej niečo menejcenné, hoci sa moje slová dočkali potlesku. Neuvedomoval som si, že povedať, že na určitej rasovej skupine je niečo menejcenné, je rasistické. Myslel som si, že tým robím zadosť svojim ľuďom, pritom som im len predkladal rasistické názory o nich samých.

Zdá sa, že „černošská porota“ to zhltna a povzbudzovala ma tľapkaním po ramene. A tak som pokračoval.

„Ich mysle sú v zajatí a spolu s nimi aj mysle dospelých,“ povedal som ukazujúc na zem. „Pretože si myslia, že kultúr- na revolúcia, ktorá začala v deň zrodu môjho sna, skončila.“

„Ako sa mohla skončiť, keď tak často zlyhávame práve pre nedostatok vytrvalosti?“ Potlesk.

„Ako sa mohla skončiť, keď naše deti opúšťajú domovy bez toho, aby vedeli, ako niečo dosiahnuť?“ Potlesk.

„Ako sa mohla skončiť, keď toto všetko sa deje v našej komunite?“ položil som otázku a stíšil hlas. „Preto vám vravím, priatelia, že aj keď sa táto kultúrna revolúcia mož- no nikdy neskončí, aj tak mám sen...“

Aj tak mám akurát nočnú moru – spomienku na tento pre- jav vždy, keď naberiem dosť odvahy opäť si ho vybaviť v pa- mäti. Ťažko je mi uveriť, že v roku 2000 som ukončil stred- nú školu, aj keď som šíril toľko rasistických myšlienok. Kultúra rasizmu mi podávala náboje, aby som si strelil do černochoch, a teda aj do seba, a ja som si ich vzal a použil. Zvnútornený rasizmus je skutočným zločinom černochoch proti černochovi.

Bol som naivka, hlupáčik, ktorý na súťaži Martina Luthera Kinga v roku 2000 videl neustále útrapy černo- chov a prišiel k presvedčeniu, že problémom boli samotní černosi. V tom spočíva konštantná funkcia rasistických myšlienok a v širšom zmysle aj akejkoľvek inej neznášanli- vosti: zmanipulovať nás, aby sme problém videli v ľuďoch a nie v politikách, ktoré ich zväzujú.

Spôsob vyjadrovania päťdesiateho piateho prezidenta Spojených štátov ponúka jasný príklad toho, ako takýto rasistický jazyk a rasistické zmýšľanie funguje. Dávno pred tým, než sa Donald Trump stal prezidentom, tvrdil: „Lenivosť je černošská vlastnosť.“ Keď sa rozhodol kandidovať na prezidenta, chcel Ameriku spraviť opäť skvelou a mal na to svoj plán: ohovárať prisťahovalcov z Latinskej Ameriky, nazývať ich zločincami a násilníkmi a žiadať miliardy dolárov na postavenie steny, ktorá by zabránila ich vstupu do krajiny. Sľuboval „úplný a kompletný zákaz vstupu moslimom do Spojených štátov.“ Keď sa stal prezidentom, bežne častoval černošských kritikov slovom „hlúpi“. Vyhlásil, že všetci prisťahovalci z Haiti „majú AIDS“, pričom v lete 2017 nazval belošských rasistov „veľmi slušnými ľuďmi“.

Keď však niekto poukázal na do očí bijúci fakt, Trump odpovedal rôznymi verziami obohratého refrénu: „Nie, nie. Nie som rasista. Ja som ten najmenej rasistický človek, s ktorým ste kedy robili rozhovor,“ alebo „ktorého ste kedy stretli,“ alebo „s ktorým ste kedy prišli do kontaktu.“ Trumpovo správanie sa možno vymyká z normálu, ale takéto popieranie je bežné. Keď niekde odznejú rasistické myšlienky, zvyčajne po nich nasleduje popieranie, že by išlo o rasizmus. Keď odznejú rasistické politiky, deje sa to isté.

Popieranie je srdce rasizmu, ktoré tlčie vo všetkých ideológiách, rasách a národoch. Tlčie aj v nás. Mnohí z nás, ktorí nahlas kritizujeme Trumpove rasistické myšlienky, vehementne popierame tie vlastné. Ako často automaticky zaujmeme obranný postoj, keď niekto nazve naše činy alebo slová rasistickými? Koľkí by súhlasili s výrokom: „Slovo

rasistický nie je opisné. Je to hanlivé slovo. Akoby ste vraveli: *Nemám ťa rád?* Tieto slová patria zástancovi belošskej nadradenosti Richardovi Spencerovi, ktorý sa rovnako ako Trump identifikuje ako „nerasista“. Koľkí z tých, ktorí opovrhujú takými to trumpami a beloškými rasistami sa rovnako definujú ako „nerasisti“?

Aký je problém s tým, že je niekto „nerasista“? Je to výraz, ktorý vyjadruje neutralnosť: „Nie som rasista, ale tiež nie som agresívne proti rasizmu.“ V prípade rasizmu však žiadna neutralita neexistuje. Opak „rasistu“ nie je „nerasista“. Je to „antirasista“. Aký je v tom rozdiel? Rasista podporuje myšlienku rasovej hierarchie a antirasista myšlienku rasovej rovnosti. Rasista je presvedčený, že problém je zakorenený v skupinách ľudí, a antirasista ho vidí v autoritách a politikách. Rasista umožňuje, aby pretrvávali rasové neprávosti, a antirasista voči nim bojuje. Žiadne bezpečné miestečko pre „nerasistov“ medzi nimi neexistuje. Ak niekto vyhlasuje „nerasistickú“ neutralitu, iba tým maskuje svoj rasizmus. Možno sa to zdá tvrdé, ale je dôležité hneď na začiatku uplatniť jeden z hlavných princípov antirasizmu, ktorým je nutnosť vrátiť slovu „rasistický“ jeho správny význam. „Rasista“ nie je pejoratívum, ako tvrdí Richard Spencer. Nie je to najhoršie slovo našej slovnej zásoby; nejde o ekvivalent nadávky. Je to opisné slovo. A jediný spôsob, ako rasizmus odčiniť, je dôsledne ho identifikovať, opísať a potom ho odstrániť. Snaha premeniť tento užitočný opisný pojem na takmer neprípustnú nadávku má za cieľ dosiahnuť presný opak: udržať nás v pasivite.

Ľudia bežne o sebe tvrdia, že sú „farboslepí“, čo je podobné, ako byť „nerasista“. Tým, že farboslepý jedinec údajne nerozlišuje rasy, nevidí ani rasizmus a upadá do rasistickej pasivity. Jazyk farboslepých, ako aj jazyk „nerasistov“, iba zakrýva rasizmus. „Naša ústava je farboslepá,“ vyjadril sa sudca najvyššieho súdu John Harlan vo svojom nesúhlasnom stanovisku v prípade Plessy vs. Ferguson, ktorý v roku 1896 legalizoval segregáciu podľa zákonov Jima Crowa*. „Biela rasa sa v tejto krajine považuje za dominantnú,“ pokračoval. „Nepochybujem, že pokiaľ zostane verná svojmu veľkému dedičstvu, navždy to tak aj zostane.“ Amerika srsiaca beloškou nadradenosťou má vraj farboslepú ústavu.

Pozitívne je, že rasista ani antirasista nie sú pevne stanovené identity. Môžeme byť rasisti a o chvíľu zase antirasisti. To, kým (nie) sme, sa určuje každý okamih podľa toho, čo o rase hovoríme a ako v súvislosti s ňou konáme.

Kedysi som väčšinu času býval rasistom. Mením sa. Už sa viac neidentifikujem ako rasista tým, že sa vyhlasujem za „nerasistu“. Už viac nerozprávam cez filter rasovej neutrality. Odmietam sa nechať manipulovať rasistickými myšlienkami, aby som rasové skupiny vnímal ako problém. Už neverím tomu, že černochoch nemôže byť rasista. Už viac nekontrolujem každý svoj krok pred

---

* Pozn. prekl. – Zákony Jima Crowa predstavujú zbierku zákonov, ktoré v južanských štátoch USA nastoľovali vo verejných priestoroch rasovú segregáciu. Meno Jim Crow pochádza z karikatúrneho hudobného vystúpenia „Jump Jim Crow“, ktoré v tridsiatych rokoch devätnásteho storočia spopularizoval belošký herec Thomas Dartmouth Rice, a ktoré zosmiešňovalo černochoch. Neskôr sa meno Jim Crow stalo všeobecným hanlivým označením pre zotročených černochoch.

imaginárnou porotou belochov alebo černochov. Nesnažím sa belochov presviedčať o ľudskej rovnosti a černochov ubezpečovať, že správne reprezentujem našu rasu. Už ma viac nezaujíma, aký vplyv bude mať konanie iných černochov na mňa, keďže nikto nie je reprezentantom rasy, rovnako ako žiaden jednotlivec nie je zodpovedný za rasistické presvedčenie niekoho iného. Prišiel som na to, že prechod od rasizmu k antirasizmu prebieha neustále. Treba pochopiť a odmietnuť rasizmus založený na biológii, etnicite, príslušnosti ku komunite, kultúre, správaní, farbe pleti, teritóriu a triede. Okrem toho všetkého to znamená byť pripravení bojovať tam, kde sa rasizmus stretáva s inými predsudkami.

Táto kniha je v konečnom dôsledku o základnom boji, ktorý sa týka nás všetkých. Je o boji za to, aby sme boli plnohodnotnými ľudskými bytosťami a vnímali tak aj všetkých ostatných. Podelím sa s vami o svoju vlastnú cestu. Detstvo som prežil v protichodných rasistických náladách reaganovskej éry v černošskej strednej vrstve. Potom som odbočil doprava na desaťprúdovú diaľnicu protičernošského rasizmu (kde je záhadne málo policajtov a nie je núdza o benzín). Na ďalšej zákrute som strhol volant na dvojprúdovku protibelošského rasizmu, kde je benzínu nedostatok a policajti na každom kroku. Až som konečne objavil neosvetlenú a zablatenú cestičku smerom k antirasizmu, po ktorej som sa vydal.

Keď ľudstvo zdolá neľahkú a špinavú cestu k antirasizmu, jasne uvidí svoj potenciál do budúcnosti: antirasistický svet v celej svojej nedokonalkej kráse. Ten sa dá dosiahnuť len vtedy, ak pozornosť upriamime na authority, nie na ľudí; ak sa sústredíme na zmenu politík, nie skupín ľudí. Musíme však prekonať cynický postoj, že rasizmus tu bude navždy.

Vieme, ako byť rasistami. Vieme predstierať, že rasistami nie sme. Teraz sa poďme naučiť, ako byť antirasistami.

PRVÁ KAPITOLA

DEFINÍCIE

RASISTA: Človek, ktorý svojimi činmi alebo svojou nečinnosťou podporuje rasistické politiky a šíri rasistické myšlienky.

ANTIRASISTA: Človek, ktorý svojimi činmi alebo svojou nečinnosťou podporuje antirasistické politiky a šíri antirasistické myšlienky.

Na pódium v aréne Illinoiskej univerzity pritancovala skupina Soul Liberation odetá do pestrofarebných afrických šiat. Na hlavách mali afro účesy, ktoré vyzerali pevne ako zaťaté päste. Takýto úžasný pohľad sa naskytol jedenástim tisícom vysokoškolských študentov v obecnstve. Skupina ani zďaleka nepripomínala belošké zbory v oblekoch, ktoré v roku 1970 ešte aj dva dni po Ježišom narodení spievali chválospevy.

Černoškým študentom sa podarilo presvedčiť Medziuniverzitné kresťanské spoločenstvo, hlavného vysokoškolského organizátora amerického evanjelického hnutia, aby druhý večer konferencie venovalo černošskej teológii.

Na vystúpení Soul Liberation sa zúčastnilo viac ako päťsto černošských účastníkov zo všetkých kútov krajiny. Boli medzi nimi aj moji rodičia.

Nesedeli pri sebe. Niekoľko dní predtým však spolu cestovali dvadsaťštyri hodín (hoci im to pripadalo ako štyridsaťdva hodín) tým istým autobusom z Manhattanu naprieč Pensylvániou, Ohiom a Indianou, až do Illinois. Na konferenciu Urbana ročník 1970 prišlo z New Yorku asi sto černochoch.

Matka sa s otcom stretla už predtým počas sviatkov Vďakyvzdania. Larry, študent účtovníctva na Manhattan-skej Baruchovej vysokej škole, vtedy pomáhal vo svojom kostole v meste Jamaica v Queense organizovať zápis na konferenciu Urbana 70. Carol bola jednou z tridsiatich ľudí, ktorí sa ukázali. Akurát sa vrátila domov do Queensu z Nyackej vysokej školy, malej kresťanskej školy asi sedemdesiatdva kilometrov severne od jej rodičovského domu vo Far Rockaway. Na prvom stretnutí sa nič zvláštne nestalo. Carol upútal práve Larry, vážny študent s vysokým afro a tvárou pokrytou hustým porastom. Aj Larry si všimol Carol, drobnú devätnásťročnú dievčinu s karamelovou pleťou posiatou tmavými pehami, aj keď si vymenili len pár bezvýznamných slov. Nezávisle od seba sa rozhodli navštíviť konferenciu Urbana 70, keď sa dozvedeli, že na nej bude kázať Tom Skinner a vystúpi aj Soul Liberation. Popularita dvadsaťosemročného Skinnera, mladého šíriteľa černošskej teológie oslobodenia, bola na vzostupe. Bývalý člen gangu a syn baptistického kazateľa mal dosah na tisíce ľudí vďaka svojej týždennej rádiovkej relácii a verejným kazateľským vystúpeniam na preplnených ikonických miestach

ako divadlo Apollo v jeho rodnom Harleme. V roku 1970 vydal Skinner svoju tretiu a štvrtú knihu, *How Black Is The Gospel? a Words of Revolution*.

Carol a Larry tie knihy zhltili s ľahkosťou melódií Jamesa Browna alebo súboja Muhammada Aliho. Carol sa o Skinnerovi dozvedela vďaka mladšiemu bratovi Johnniemu, ktorý tiež navštevoval Nyackú vysokú školu. Larryho sympatie pramenili viac z ideologických dôvodov. Na jar roku 1970 sa prihlásil na predmet černošská estetika, ktorý vyučoval legendárny literárny vedec Baruchovej vysokej školy Addison Gayle ml. Larry si prvýkrát prečítal *The Fire Next Time* od Jamesa Baldwina, *Native Son* od Richarda Wrighta, strhujúce hry Amiriho Baraku a zakázaný revolučný manifest *The Spook Who Sat by the Door* od Sama Greenleeho. Prebudilo ho to. Po kurze u Gayleho začal Larry hľadať spôsoby, ako toto novonadobudnuté černošské povedomie spojiť so svojou vierou. Pátranie ho priviedlo k Tomovi Skinnerovi.

Soul Liberation spustila svoju populárnu hymnu „Power to the People“. Telá černošských študentov, ktorí sa nahrnuli hneď pod pódium, sa začali ladne vlniť do rytmov duniacich bubnov a silných bás, ktoré so spoločným potleskom vytvárali rytmus a blues pripomínajúci atmosféru južanského vidieka.

Rytmus uchvátil aj tisícky belošských tiel v aréne. Netrvalo dlho a aj oni stáli, vlnili sa a spievali do oduševnených melódií černošskej sily.

Každý tón skupiny Soul Liberation akoby budoval napätie pred príchodom hlavného rečníka. Keď hudba stíchla,